

INTERAKTIV XIZMATLARDAN FOYDALANISHNING MAQSAD VAZIFALARI

Gaffarov Laziz Xasanovich

Buxoro muhandislik texnologiyalari instituti “AKT” kafedrası
dotsenti. (PhD)

Sa’dullayev Temur Azim o‘g‘li

Buxoro muhandislik texnologiyalari instituti talabasi

***Annotatsiya:** Mazkur maqolada bitiruvchilarning interaktiv hamda ta’lim portallarini o‘rganish bo‘yicha saytlarni yaratish texnologiyasi haqida bayon qilingan. Oliy ta’lim muassasalarida talabalarning kasbiy va shaxsiy kompetensiyalarini ta’minlash uchun zarur pedagogik shart-sharoitlarni yaratish, bitiruvchilarning tayyorlash mazmuni va tuzilmasini modernizatsiyalash hamda uning sifatini nazorat qilish va baholash mexanizmini ishlab chiqish orqali mutaxassis kompetentligini rivojlantirishning asosiy maqsadini belgilaydi.*

***Kalit so‘zlar:** interaktiv xizmatlar, web sahifa, flask, kompetensiya, reestr, web-kvest, pandas, Web – sayt, Web – sahifa, Web – server, World Wide Web (WWW, butunjahon o‘rgimchaklar turi), scikit-learn.*

O‘zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining 2007 yil 23 avgustdagi 181-son qarori bilan «Axborot-kommunikatsiya texnologiyalaridan foydalangan holda interaktiv davlat xizmatlari to‘g‘risida nizom» va «Bazaviy interaktiv davlat xizmatlari reestri» tasdiqlangan. Ushbu Nizom davlat va xo‘jalik boshqaruvi, mahalliy davlat hokimiyati organlari tomonidan yuridik va jismoniy shaxslarga axborot-kommunikatsiya texnologiyalaridan foydalangan holda xizmatlarni ko‘rsatish tartibi va shartlarini belgilaydi.

Interaktivlik tushunchasi deganda biz, faqatgina, biz o‘rganayotgan fan kesimida texnik vositalar, kompyuter, ularning dasturlari hamda foydalanuvchilar orasidagi o‘rnatilgan muloqatni tashkil etish tushuniladi. Demak, Kompyuter dasturlari shunday yaratilganki, Biz u yordamida kompyuter bilan muloqat o‘rnatamiz.

“Elektron hukumat” tizimining muhim belgisi – oflayn xizmatlar o‘rniga onlayn xizmatlarning joriy qilinishi. Ma’lum bir hujjat uchun yana boshqa o‘nlab idoradan hujjat to‘plashga chek qo‘yilishidir. Qanday qilib? Davlat idoralarining ma’lumotlar bazasi va axborot tizimlarini integratsiya qilish, ularni o‘zaro bog‘lash orqali. Ayniqsa,

biznes jarayonlarini qayta injenering qilish orqali qisqartirish kerak. Odamlarga onlayn tarzda ariza topshirish va xizmatlarni olish, ma'lumotlar, ariza topshirish va hokazo xizmatlardan masofadan turib foydalanish imkoniyatini yaratish axborotlashgan jamiyat omillaridir.

Umuman olganda interaktivlik bu muloqat tizimini tashkil etish bilan bog'liq, ya'ni maqsadga ko'ra tizim elementlari orasidagi axboriy ma'lumotlar almashinuvi. Ushbu tushuncha axborot nazariyasi, informatika va dasturlash, telekommunikatsiya tizimlari, sotsiologiya va boshqa sohalarda qo'llaniladi.

Interaktiv xizmatlar tushunchasi, interaktivlik orqali foydalanuvchi moddiy, ma'naviy, ijtimoiy, iqtisodiy, axboriy va ishlab chiqarishning turli manbalaridan ko'riladigan manfaat mavjud bo'lsa, unga interaktiv xizmat qilingan deb tushuniladi. Ya'ni, kompyuter dasturlari orqali foydalanuvchiga interaktiv xizmat tashkil etilgan deb tushuniladi.

Internet tarmog'i orqali ko'rsatiladigan interaktiv xizmat turlari. Hozirgi vaqtda, Hukumatimiz tomonidan interaktiv xizmatlarni shakllantirish, tashkil etish va ularni boshqarishga katta e'tibor berilmoqda. Interaktiv xizmatlarni tashkil etishning eng tez va yaxshi yo'li, bu ularni internet tarmoqlari orqali amalga oshirish hisoblanadi. Internet tarmog'i orqali ko'rsatiladigan interaktiv xizmat turlariga quyidagilar kiradi: Transport vositalarning harakatlanish jadvali. Respublikadagi transport vositalarini harakatlarini ifodalash jadvali bir nechta saytlarda berilgan. Foydalanuvchi saytdan o'ziga maqul transport vositalarini qatnovi jadvallari haqidagi ma'lumotlarni topadi. Quyida ushbu web sahifalarni keltirilgan:

❖ <http://www.orexca.com>– sayyohlar uchun mo'ljallangan web sahifa;

❖ <http://www.tgpt.uz>– toshkent shahridagi transport vositalari haqidagi web sahifa;

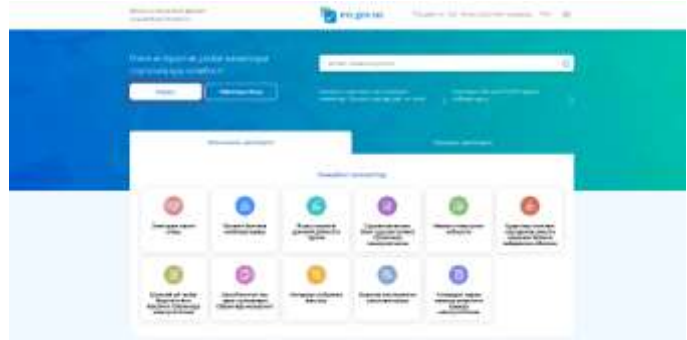
❖ <http://www.goldenpages.uz>- O'zbekiston transport qatnovi reys jadvallari sahifasi.

❖ <http://uzairways.com>- O'zbekiston xavo yo'llari aviya kompaniya web sahifasiga murojat qilinadi. Saytda xalqaro va O'zbekiston miqyosidagi aviya qatnov jadvallari keltirilgan.

❖ uzrailpass.uz-Respublika ichki va tashqi temir yo'l qatnovlari jadvallari va ular haqidagi ma'lumotlarni quyidagi web sahifalardan topish mumkin.

❖ www.roxanatour.com- Bu sayoxlik firmasi sayti bo'lib, bunda siz xalqaro va O'zbekiston ichidagi temir yo'l qatnovlari va havo yo'llari qatnovi jadvallari va u yerda joylashgan mexmonxonalar xaqida ma'lumot va buyurtmalar majmualarini aniqlashingiz mumkin va bunday interaktiv saytlarni ko'p keltirishimiz mumkin.

2022-yil davomida **my.gov.uz** da 68 ta yangi elektron davlat xizmatlari yo'lga qo'yildi. Bunda aholining hayotiy vaziyatlarda eng ko'p duch kelgan muammolari o'rganildi. Ularning talab va takliflari inobatga olindi. Dunyo tajribasiga tayanildi...

Yagona interaktiv davlat xizmatlari portal 2022-yil natijalari

Xizmatlar soni 368 taga yetkazildi.

158 ta xizmat mobil ilovadan o'rin oldi.

Fuqarolardan 70 dan ortiq hujjat va ma'lumotlar talabi bekor qilindi.

38 turdagi xizmatda Elektron raqamli imzo so'ralmaydigan bo'ldi.

"Anor mobile" mobil ilovasida 7 turdagi, "QUANT" mobil ilovasida 5 turdagi elektron davlat xizmati yo'lga qo'yildi.

12 mln.dan ziyod onlayn foydalanishlar ortidan fuqarolarning 36 mlrd. so'mdan ortiq mablag'i tejaldi.

2022-yil yangi ishga tushgan ommabop xizmatlar va ulardan foydalanish ko'rsatkichi:

Chet tilini bilish darajasi – 105 mingdan ziyod;

Avtotransport boshqaruviga ishonchnoma – 58 mingdan ziyod;

Maktab shahodatnomasi dublikati – 24 mingdan ziyod;

Yer uchastkalarini xususiylashtirish – 24 mingdan ziyod;

"Ijtimoiy himoya yagona reyestri" ga kirish – 16 mingdan ziyod arizalar;

2022-yilda eng ommalashgan xizmatlar va ulardan foydalanish ko'rsatkichi:

Bolani "bog'cha"ga joylashtirish – 333 mingdan ziyod;

Kadastr pasportini shakllantirish – 135 mingdan ziyod;

Ma'lumotlarni Tashqi savdo operatsiyalari axborot tizimiga kiritish – 128 mingdan ziyod (yuridik shaxslar uchun);

Avtotransport oynalari tusini o'zgartirish – 110 mingdan ziyod;

Avtotransportda yo'lovchilarni va yuklarni xalqaro yo'nalishlar bo'yicha tashishga litsenziya – 81 mingdan ziyod (yuridik shaxslar uchun).

Joriy yil Yagona portalda hech qanday tashrif va hujjat talab qilmaydigan ijtimoiy ahamiyatga ega elektron xizmatlar soni ko'paydi.

Tadqiqotimiz doirasida biz Web tushunchalarini va uning ta'rifini ko'rib o'tamiz. Demak **Web – sayt, Web – sahifa, Web – server.**

Internet texnologiyalarini o'rganishni Web – dizaynning uch asosiy tushunchalarini aniqlashtirishdan boshlaymiz: Web – sayt , Web – sahifa, Web – server.

Web – sahifa – unikal manzilli hujjat bo'lib, uni brauzer yordamida ko'rish mumkin. Qoidaga ko'ra bu multimediali hujjat bo'lib, unga matn, grafika, ovoz, video yoki animatsiya, boshqa hujjatlarga gipermurojaatlar kiritilgan.

Web – sayt - Web – sahifalarning joylashishi va ma'no buyicha to'plami.

Web – server – tarmoqqa ulangan kompyuter yoki Klientlarga umumiy resurslariga kirish va bu resurslarni boshqarish imkonini beradigan dastur. Web – serverlar ma'lumotlar bazasi va multimediali axborotlarning bog'liqligini ko'rsatish uchun mo'ljallangan; Web – serverlarda Web – sahifalar va Web – saytlar saqlanadi.

Biz Web – sahifalarni WWW(World Wide Web) deb nomlanuvchi internet tarmog'idagi maxsus servis yordamida ko'rish imkoniyatiga egamiz.

World Wide Web (WWW, butunjaxon urgimchaklar turi) – Internetning klient-server arxitekturasiga asoslangan mashhur axborot xizmatlaridan biridir.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO'YXATI

1. Khasanovich G. L. POSSIBILITIES OF THE INFOCOMMUNICATION BASE IN TEACHING ON DIFFERENTIATED EDUCATIONAL PROGRAMS IN PROFESSIONAL EDUCATIONAL INSTITUTIONS //Berlin Studies Transnational Journal of Science and Humanities. – 2022. – T. 2. – №. 1.5 Pedagogical sciences.

2. Khasanovich G. L. Möglichkeiten der Info-Kommunikationsbasis bei der Vermittlung von differenzierten Bildungsprogrammen in professionellen Bildungseinrichtungen Gaffarov Laziz Khasanovich.

3. Гаффаров Л. Х. и др. Малака Ошириш Таълим Тизимида Ислохотлар: Инновацион Ғоялар //IJTIMOIY FANLARDA INNOVASIYA ONLAYN ILMIY JURNALI. – 2021. – T. 1. – №. 5. – С. 43-49.

4. Gaffarov L. X., Qalandarov J. S. AXBOROT TEXNOLOGIYALARIDAN FOYDALANGAN HOLDA TA'LIM JARAYONINI INDIVIDUALLASHTIRISHNING TASHKILY JIHATLARI //Educational Research in Universal Sciences. – 2024. – T. 3. – №. 1. – С. 147-151.

5. <https://egov.uz/news/mygovuz-da-hech-qanday-tashrif-va-hujjat-talab-qilmaydigan-xizmatlar-soni-oshdi-735>